

УДК 72.012:616.89-053.2

ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ПРОЄКТУВАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПРОСТОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ 3–10 РОКІВ

Капленко Д. Д.¹ студ., Харченко К. С.², канд. техн. наук, доц.
ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій
¹ g1rk1na89@gmail.com, ² katerinaharchenko75@gmail.com

Постановка проблеми. Зростання рівня стресу серед дітей, викликане соціальними, екологічними та геополітичними факторами, вимагає нових підходів до створення реабілітаційних просторів. Традиційні медичні та освітні установи часто не враховують потреб дітей із психоемоційними розладами, що може призводити до додаткового дискомфорту та неефективності терапії. Дослідження показують, що архітектурне середовище, створене за принципами біофільного дизайну, інклюзивності та психологічної адаптації, сприяє покращенню емоційного стану дітей, зниженню рівня тривожності та прискоренню реабілітації [1].

Мета дослідження. Розробити принципи формування архітектурного середовища для корекції психоемоційних розладів у дітей 3–10 років, враховуючи біофільний дизайн, інклюзивність, психотерапевтичний вплив простору та сучасні методи реабілітації.

Результати дослідження. Створення архітектурного середовища для корекції психоемоційних розладів у дітей є важливим завданням сучасної архітектури та дизайну. Дослідження підтверджують, що правильно спроектоване середовище сприяє зниженню рівня тривожності, емоційній стабілізації та підвищенню комфорту дітей із особливими потребами [1]. Одним із ключових напрямів сучасного проєктування є використання біофільного дизайну, який інтегрує природні елементи у простір, сприяючи емоційному благополуччю дітей [3]. Водночас, створення інклюзивного архітектурного середовища вимагає врахування принципів універсального дизайну, що забезпечує доступність та комфорт для всіх категорій користувачів [4].

Для забезпечення ефективності реабілітаційного середовища необхідний комплексний підхід. Основні напрями досліджень включають архітектурно-дизайнерські засоби, біофілну концепцію, інклюзивні рішення та психологічні аспекти формування простору.

Формування архітектурного середовища для дітей передбачає врахування вікових особливостей, а також психоемоційного та фізичного стану. Оточуюче середовище має бути не лише функціональним, а й емоційно комфортним, адаптивним до потреб розвитку та соціалізації дітей. Одним із ключових аспектів створення простору для дітей є його комплексність, багатофункціональність та відповідність віковим потребам користувачів. Л. М. Бармашина та К. С. Замрій (2020) зазначають, що навчально-розважальні середовища повинні мати такі характеристики, як: цілісність і впорядкованість; багатофункціональність і гнучкість; ергономічність та безпека [1].

Значну роль у формуванні дитячого простору відіграє його відповідність віковим особливостям. Дослідження Ю. С. Бондарчук (2017) показують, що діти різного віку потребують різного підходу до проєктування простору: для дітей 3–6 років необхідні мікропростори; для дітей 7–10 років – макропростори [2].

Василенко О. Б. та Арабаджи В. Є. (2022) аналізуючи світові практики архітектурного проєктування дошкільних закладів, орієнтованих на створення комфортного середовища для розвитку дітей виявили такі загальні основні тенденції, як: форма атріуму; принцип природності кольорів та єдність з природою [3].

Дизайн середовища для дітей у закладах соціального захисту відіграє ключову роль у їхньому емоційному комфорті та психосоціальній адаптації. Дослідження А. В. Коваль-

Цепової (2021) показують, що використання натуральних матеріалів, тактильних поверхонь та індивідуалізація простору значно покращує психологічний стан дітей у таких закладах. На думку науковців, основні принципи формування інтер'єру в закладах соціального захисту дітей включають: використання натуральних та екологічних матеріалів, асоціативний ряд із культурними архетипами, природна простота та аскетизм [4].

Одним із ключових підходів до створення реабілітаційного середовища для дітей є біофільний дизайн через інтеграцію природних елементів, оскільки природне середовище позитивно впливає на психоемоційний стан дітей [3]. Біофільний дизайн має особливе значення у проєктуванні реабілітаційних центрів через терапевтичний вплив природних компонентів [6]. Включення природних компонентів у навчальні заклади суттєво покращує концентрацію уваги, знижує рівень тривожності та сприяє формуванню емоційної стабільності [5]. Таким чином, принципи біофільного дизайну можуть бути адаптовані для створення реабілітаційних середовищ для корекції психоемоційних станів у дітей.

Висновки.

1. Аналіз наукової літератури підтвердив важливу роль архітектурного середовища у корекції психоемоційних розладів у дітей 3–10 років.
2. Просторові характеристики, колірне оформлення, біофільний дизайн та адаптивність середовища мають значний вплив на емоційну стабільність.
3. Інтеграція принципів гармонії природи та архітектури, безпеки та комфорту, інтерактивності та динаміки, емоційної підтримки, а також інклюзивності та доступності сприяє створенню ефективного середовища для реабілітації та розвитку дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бармашина Л. М., Замрій К. С. Провідні тенденції формування дитячого навчально-розважального простору. *Theory and practice of design*. 2020. Вип. 20. С. 7–17.
2. Бондарчук Ю. С. Принципи проєктування дитячого ігрового середовища в закладах громадського призначення : Doctoral dissertation, автореф. дис. канд. мист. Харків, 2017. 20 с.
3. Василенко О. Б., Арабаджи В. Є. Принципи формування архітектури дошкільних установ на прикладі світового досвіду. *Problems of the theory and history of architecture of Ukraine*. 2022. № 22. С. 81–90. doi: 10.31650/2519-4208-2022-22-81-90.
4. Коваль-Цєпова А. В. Принципи дизайну інтер'єрів закладів соціального захисту дітей : Doctoral dissertation, дис. канд. мист.: за спец. 17.00. 07 «Дизайн». Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2021. 350 с.
5. Пойманова К. О. Біофільний дизайн як основна концепція у формуванні навчального простору загальноосвітньої школи. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2024. № 1. С. 154–159. URL: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.1.20>
6. Andriienko O., Panyuta O. Biophilic design as a way to improve working conditions and the microclimate of office premises. *Theory and Practice of Design*. 2023. № 29–30. С. 225–231. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.29-30.27>